

Soveltava liikunnanopetus – opettajien valmiudet ja minäpystyvyys

Kasvatustiede, Opettajankoulutuslaitos
Kandidaatin tutkielma

Nea Takala
Emilia Ylinen

5.4.2025
Turku

Kandidaatintutkielma

Tutkinto-ohjelma, oppiaine: Kasvatustiede, luokanopettaja

Tekijät: Nea Takala & Emilia Ylinen

Otsikko: Soveltava liikunnanopetus – opettajien valmiudet ja minäpystyvyys

Ohjaaja: Yliopistonlehtori Iina Männikkö

Sivumäärä: 27 sivua + 7 liite sivua

Päivämäärä: 5.4.2025

Tämä tutkimus käsittelee opettajien valmiuksia soveltavan liikunnan opetukseen sekä opettajien ja minäpystyvyyttä sen toteuttamisessa. Soveltava liikunta tarkoittaa toimintaa, jossa huomioidaan yksilön henkilökohtaiset haasteet ja rajoitteet, samalla mahdollistaen kaikkien tasa-arvoisen osallistumisen koululiikuntatunneilla. Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää luokanopettajien kokemuksia omista valmiuksistaan soveltavan liikunnan opetukseen sekä tarkastella minäpystyvyyden yhteyttä näihin valmiuksiin.

Tutkimus toteutettiin kvantitatiivisena kyselytutkimuksena, johon osallistui 56 luokanopettajaa. Tutkimuslomake koostui taustatiedoista ja kahdesta väittämäosiosta, joissa kartoitettiin opettajien soveltavan liikunnan valmiuksia ja minäpystyvyyttä liikunnanopetuksessa. Tulokset osoittivat, että luokanopettajat kokivat valmiutensa soveltavan liikunnan opetukseen pääosin hyviksi. Lisäksi havaittiin vahva positiivinen yhteys opettajien minäpystyvyyden ja heidän kokemiensa valmiuksien välillä.

Tutkimuksen perusteella voidaan todeta, että opettajien kokema minäpystyvyys vaikuttaa merkittävästi heidän kokemiinsa valmiuksiin toteuttaa liikunnanopetusta soveltavan liikunnan periaatteiden mukaisesti. Tämä viittaa siihen, että vahvempi usko omaan kykyihinkin voi lisätä opettajien valmiutta toteuttaa inklusiivista liikunnanopetusta soveltavan liikunnan periaatteita hyödyntäen. Tulokset tarjoavat arvokasta tietoa opettajankoulutuksen kehittämiseen ja tukitoimien suunnitteluun, jotta kaikki oppilaat voivat osallistua liikuntaan yhdenvertaisesti. Jatkotutkimuksien merkitystä korostaa, että vaikka opettajien valmiudet ovat hyvällä tasolla, käytännön toteutuksessa saattaa edelleen olla vielä kehittämisen varaa.

Avainsanat: soveltava liikunta, soveltavan liikunnanopetuksen periaatteet, minäpystyvyys, valmiudet, inklusio

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Sisällölliset pääluvut	3
2.1	Inkluusio liikunnanopetuksessa	3
2.2	Soveltava liikunta	4
2.3	Soveltavan liikunnanopetuksen periaatteet	6
2.4	Opettajien minäpystyvyys liikunnanopetuksessa	8
3	Tutkimuskysymykset	9
4	Menetelmät	10
4.1	Tutkimukseen osallistujat	10
4.2	Tutkimuksen toteutus	10
4.3	Aineiston analyysi	12
4.4	Tutkimusetiikka	14
5	Tulokset	16
5.1	Luokanopettajien valmiudet soveltavan liikunnan opettamiseen	16
5.2	Luokanopettajien minäpystyvyyden yhteys koettuihin valmiuksiin opettaa soveltavaa liikuntaa	18
6	Pohdinta	20
6.1	Tutkimuksen päätulokset	20
6.2	Tutkimuksen luotettavuus	23
6.3	Tulosten merkitys ja jatkotutkimusehdotukset	24
	Lähteet	26
	Liitteet	28
	Liite 1. Tietosuojalomake	28
	Liite 2. Kyselylomake	30

1 Johdanto

Liikunta peruskoulun oppiaineena on määritelty oppilaan hyvinvointiin vaikuttavaksi tekijäksi (Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet POPS 2014, 148; 273). Oppiaineen tehtävänä on antaa oppilaille valmiudet kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin sekä tukea oppilaiden kasvua liikunnalliseen elämäntapaan. Lisäksi tavoitteena on tukea oppilaiden fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista toimintakykyä sekä heidän myönteisen minäkäsityksensä kehittymistä. (POPS, 2014, 148; 273.) Opetus perustuu opettajan kykyyn ja taitoihin tehdä opetustilanteesta oppilaiden ikä- ja kehitystason mukainen sekä positiivisia kokemuksia sisältävä oppimistapahtuma (Opetushallitus, 2025). Perusopetuslaki (§21.8.1998/628) määrittelee, että jokaiselle oppilaalle on tarpeen vaatiessa tarjottava tarvittavat ohjauksen ja tuen keinot, joiden tukemana oppilas kykenee osallistumaan liikunnan oppitunneille ryhmän tasavertaisena jäsenenä sekä saavuttamaan oppitunnin tavoitteet. Tätä tavoitetta tukemaan on luotu soveltava liikunta, joka käsittää liikkumisen edistämisen silloin, kun toiminta edellyttää mukauttamista sekä erityisosaamista (LTS, 2024).

Aina oppilaan oikeus osallistua yhteiseen liikuntatoimintaan tasa-arvoisena ryhmän jäsenenä ei kuitenkaan toteudu. Suomessa koululiikunnassa tukea tarvitsevat eristetään helposti yleisestä joukosta, mikä toimintana on lasta eriarvoistavaa. Näin todettiin Erikssonin ja kollegoiden (2018) tutkimuksessa, jonka yhteydessä haastateltiin soveltavan liikunnan parissa toimivien nuorien perheitä. Perusopetuksen opetussuunnitelman mukaan opetuksen tulisi kuitenkin perustua inklusioajatteluun ja edistää toiminnallaan tasa-arvoa (POPS, 2014, 13). Siispä kaikkien opettajien tulisi olla valmiita jakamaan vastuu inklusiivisen opetuksen toteuttamisesta (Malinen ym., 2012, 14–15).

Inklusiolla liikunnanopetuksessa tarkoitetaan prosessia, jonka tavoitteena on poistaa esteet, jotka rajoittavat oppijoiden mahdollisuuksia osallistua, menestyä ja kokea pätevyyttä liikunnassa (Takala ym., 2020, osa 1). Keskeistä tässä on opettajan valmiudet hyödyntää eri opetusmenetelmiä ja muita keinoja opetuksen eriyttämisessä, joiden avulla taataan kaikille oppijoille mahdollisuus osallistua yhteiseen toimintaan (Takala ym., 2020, osa 1). Soveltavan liikunnanopetuksen periaatteiden hyödyntäminen on osa inklusiivista liikunnanopetusta. Soveltavan liikunnan periaatteet määritellään tässä tutkimuksessa keinoiksi eriyttää ja soveltaa opetusta ryhmässä yksilöiden tarpeiden mukaiseksi. Määritelmä perustuu

Liikuntatieteellisen seuran Soveltava liikunta–teoksessa (Rintala ym., 2012, 224–225) esiintyvään inklusiivisen liikuntaopetuksen toimintamalliin ja avataan osiossa 2.3 tarkemmin. Valmiudet määritellään yleisesti yksilön tietoihin, taitoihin sekä asenteisiin, joita yksilö hyödyntää suoriutuakseen jostain tehtävästä tai toiminnasta. Koetut valmiudet viittaavat yksilön subjektiiviseen käsitykseen ja itsearviointiin omista valmiuksistaan.

Tämän tutkimuksen tavoitteena on selvittää luokanopettajien kokemia valmiuksia opettaa liikuntaa hyödyntäen soveltavan liikunnan periaatteita. Lisäksi tutkimuksessa tarkastellaan näitä koettuja valmiuksia suhteessa soveltavan liikunnanopetuksen toteutukseen. Soveltavasta liikunnasta voidaan käyttää myös termejä ”erityisliikunta” tai ”vammaisryhmien liikunta”, mutta tässä tutkimuksessa käytetään soveltavan liikunnan termiä yhdenmukaisuuden säilyttämiseksi. Aihetta tutkimalla saadaan tietoa luokanopettajien kokemista valmiuksista hyödyntää soveltavan liikunnanopetuksen periaatteita ja täten myös opettajien kokemia valmiuksia inklusiiviseen liikunnanopetukseen. Tämän vuoksi tutkimus keskittyy soveltavan liikunnan käsitteeseen, joka toimii osana inklusiivista liikunnanopetusta ja tarjoaa keinoja sen toteutukseen.

Tutkimuksessa halutaan myös selvittää mahdollista yhteyttä opettajien soveltavan liikunnan opettamisen valmiuksien ja opettajien kokeman minäpystyvyyden välillä. Aiemmissä tutkimuksissa yleisopetuksen liikunnanopettajien minäpystyvyyden ja asenteiden välillä on havaittu merkittävä positiivinen yhteys (Antala ym, 2022, 10). Tulokset osoittivat, että mitä korkeampi minäpystyvyyden taso opettajilla oli, sitä vähemmän he kokivat uhkaa vammaisten oppilaiden inklusiota kohtaan tavallisilla liikunnantunneilla (Antala ym., 2022, 10). Lisäksi Savolainen, Malinen ja Schwap ovat tehneet tutkimuksessaan samansuuntaisia havaintoja opettajien minäpystyvyyden ja inklusiioon liittyvien asenteiden välisestä suhteesta (2022, 10). Aiempien tutkimuksien perusteella opettajien kokemalla minäpystyvyydellä löytyy yhteys heidän asenteisiinsa toteuttaa inklusiivista liikuntaa. Koska asenteet ovat osa valmiuksia, herää kysymys, onko minäpystyvyys yhteydessä yhtä lailla opettajien kokonaisvaltaisten valmiuksien kanssa. Tämän vuoksi tässä tutkimuksessa tutkitaan opettajien valmiuksia toteuttaa soveltavaa liikuntaa, mutta myös minäpystyvyyden mahdollista yhteyttä näihin valmiuksiin.

2 Sisällölliset pääluvut

Tässä osiossa esitellään tutkimuksen kannalta tärkeää teoreettista taustaa.

2.1 Inklusio liikunnanopetuksessa

Inklusiivinen opetus on määritelty globaaliksi koulutuksen tavoitesuunnaksi ja tämä perustuu Yhdistyneiden kansakuntien yleissopimukseen (2016, §30.5). Tässä sopimuksessa (2016) korostetaan strategiaa, joka tunnustaa erot, sisältää kohdennettuja toimenpiteitä ja varmistaa yhdenvertaisuus- ja tasa-arvotavoitteiden läpileikkaavuuden kaikessa toiminnassa. Suomessa määriteltiin vuonna 2011 kansallinen järjestelmä, joka varmistaa tuen tarpeen täyttymisen jokaisen tukea tarvitsevan oppilaan kohdalla ilman, että oppilaita kategorioidaan tarpeidensa perusteella (Mihajlovic ym., 2022, 282). Suomessa koulu yhteisössä tuki pohjautuu oppilaan henkilökohtaisten pedagogisiin järjestelyihin sekä tuen intensiivisyyden muunteluun tarpeen mukaisesti (POPS, 2014, 61). Oppilaiden integrointi liikunnanopetuksessa on kuitenkin herättänyt keskustelua siitä, että onko opetuksen suunnittelussa ja toteutuksessa osattu ottaa huomioon oppituntien osallistavuus niiden oppilaiden kannalta, joilla on erilaisia tuen tarpeita. (Mihajlovic ym., 2022, 280).

Tarkkaavaisuuden häiriöt, vaikeudet tunne-elämässä ja sosiaalisissa taidoissa, kielelliset haasteet, sekä motoriikkaan liittyvät ongelmat ovat yleisimpiä tuen tarpeen aiheuttajia liikuntatunnilla (Opetushallitus, 2025). Näitä voivat olla esimerkiksi keskittymisvaikeudet, haasteet ryhmätyöskentelyssä tai vaikeudet sisäistää annettuja ohjeita. Soveltamista liikunnanopetuksessa vaativat myös erilaiset toimintakyvyn rajoitukset tai niiden heikkeneminen. Tällaisia voivat olla esimerkiksi fyysiseen liikkumiskykyyn vaikuttavat tekijät sekä aistivammat, kuten näkö- tai kuulovammat. Arvioiden mukaan keskimäärin jokaisessa yleisopetuksen liikunnan ryhmässä on vähintään yksi tai useampi oppilas, jolla on tuen tarve. (Opetushallitus, 2025.) On siis todennäköistä, että lähes jokaisen opettajan liikunnanopetukseen osallistuu sellaisia oppilaita, joiden opetus vaatii soveltamista ja mahdollista eriyttämistä. Jotta yhdenvertaisuus ja jokaisen oppilaan oikeus osallistua laadukkaaseen liikunnanopetukseen toteutuu, opettajien tulee kyetä tarjoamaan opetusta moninaiselle oppilasdiversiteetille (Malinen ym., 2012, 12).

Oppilaiden liikunnan harrastamiselle esteeksi voi myös koitua inklusion puutteesta johtuva, sopivien liikuntalajien ja -muotojen vähäisyys sekä uskalluksen puute. Jotkin fyysiset ominaisuudet voidaan kokea heikentäviksi tekijöiksi liikuntalajeja harrastaessa. Tämä ei kuitenkaan ole este aktiivisuuteen, vaan enemmän yleinen harhaluulo soveltaa liikuntaa, vammaisuutta ja erityisliikuntaa kohtaan. Liikunnan harrastaminen voikin olla enemmän riippuvaista ympäristön suvaitsevaisuudesta, kuin esimerkiksi tilojen esteettömyydestä. (Eriksson ym., 2018, 31–32.)

Inklusiiviseen opetukseen sisältyy vahvasti eriyttämistä tukeva lähestymistapa, jonka avulla voidaan mukauttaa opetusta ja oppimisympäristöjä oppilaan yksilöllisten tarpeiden mukaisesti yhteisessä toiminnassa (Takala ym., 2020, osa 1). Soveltavan liikunnanopetuksen tarkoituksena on tehdä liikunnanopetuksesta inklusiivisen opetuksen tavoitteiden mukaista. Takalan ja kollegoiden (2020) teoksessa esitellyn tutkimuksen mukaan inklusiivista toimintaa voi toteuttaa eri strategioilla. Yksi näistä strategioista on opetuksen eriyttäminen oppilaille sopivaksi. Tätä voidaan toteuttaa esimerkiksi Rintalan ja kollegoiden (2012, 224–225) luoman Inklusiopiirakan ja sen myötä tässä tutkimuksessa määriteltyjen soveltavan liikunnan periaatteita hyödyntäen.

Yleinen ajatus soveltavasta liikunnasta kouluympäristössä voi olla fyysisiä rajoitteita omaavan oppilaan tarpeisiin vastaaminen, vaikka soveltavan liikunnan keinoja voidaan hyödyntää liikuntatunneilla eriyttämistarkoituksissa kaikkien oppilaiden kanssa. Tämän kaltaiset menetelmät poistavat ennakkoluuloja soveltavaa liikuntaa kohtaan, heijastuen samalla myös vapaa-ajan liikuntaan edesauttaen erityisliikuntaa vaativien lapsien sekä nuorien liikunnalliseen elämäntapaan kasvamista. (Eriksson ym., 2018, 36.)

2.2 Soveltava liikunta

Liikuntatieteellinen Seura ry (LTS) määrittelee soveltavan liikunnan sellaisille henkilöille suunnatuksi liikunnaksi, joilla on vamman, sairauden tai toimintakyvyn heikentymisen vuoksi on haasteita osallistua tavanomaiseen liikuntaan (2024). Liikunnanopetuksessa tulisi korostua myönteiset liikuntakokemukset sekä positiivinen sosiaalinen ympäristö, joka tukee yhteistyötaitojen kasvattamista. (Heikinaro-Johansson ym., 2007, 97). Soveltavan liikunnan periaatteet mahdollistavat jokaisen oppilaan osallistumisen ryhmän yhteiseen toimintaan, kuitenkin oppilaiden erilaiset tarpeet huomioon ottaen. Opetuksen pääperiaatteena on, että jokainen oppilas voi kehittyä ja oppia omien tavoitteidensa mukaan, kunhan tähän tarjotaan

tarvittavat resurssit (Mälkiä & Rintala, 2002, 159). Soveltavan liikunnan termi käsittääkin taustallaan arvon, jonka mukaisesti yksilön henkilökohtaiset haasteet eivät saa tulla yksilön, kouluympäristössä oppilaan, liikunnalliseen aktiviteettiin osallistumisen esteeksi (Mälkiä & Rintala, 2002, 153).

Liikunnanopetusta sekä sen tavoitteita määrittelevät aina vallitseva Opetushallituksen perusopetuksen opetussuunnitelma. Opetussuunnitelmassa määritellään liikunnan tavoitteeksi kasvattaa liikkuvaan elämäntapaan sekä tukea oppilaan fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista kehitystä (POPS, 2014, 148; 273) Kansallisen ja kuntatasoisen opetussuunnitelman pohjalta opettaja laatii opetusryhmiensä tasoiset opetussuunnitelmat, joiden pohjalta voidaan vielä syventää henkilökohtaisiin opetussuunnitelmiin tarpeen mukaisesti (POPS, 2014, 11). Opetussuunnitelma määrittelee kaikilla tasoilla ennakoidusti opetuksen sisällöt ja toteutustavat, joita opettaja muokkaa tilanteen mukaisesti. Liikunnan opetussuunnitelman luominen eri opetusryhmille perustuu opettajan havaintoihin oppilaiden aikaisemmista tiedoista ja taidoista, sekä kuinka opettaja kykenee tukemaan oppilaiden konstruktivista oppimista näiden tietojen pohjalta. (Heikinaro-Johansson ym., 2007, 97.) Opettajalta vaaditaan tarvittavien tietojen ja taitojen lisäksi myös myönteistä asennetta opetuksen toteuttamista kohtaan (Mälkiä & Rintala, 2002, 154). Liikuntatunnin positiivisen ilmapiirin ylläpitämistä ja liikunnan ilon syntyä on pidetty liikuntatuntien tärkeimpinä tavoitteina, joita opettaja voi tukea hyvän suunnittelun ja oppilaiden erilaisten tarpeiden huomioimisen avulla (Heikinaro-Johansson, ym., 2007, 101).

Soveltavan liikunnan näkökulmasta yleisten tavoitteiden lisäksi korostuvat yksilölle asetetut tavoitteet (Heikinaro-Johansson ym., 2007, 199). Etenkin onnistumisen kokemusten varmistaminen ja liikuntamotivaation lisääminen korostuvat tuen tarpeessa olevien nuorien kohdalla (Heikinaro-Johansson ym., 2007, 200). Oppilaalle voidaan asettaa henkilökohtaisia tavoitteita eri pituisille ajanjaksoille, joiden suunnittelu lähtee pitkän tähtäimen tavoitteen saavuttamisesta. Tavoitteiden määrä tietyllä ajanjaksolla tulisi olla kohtuullinen, jolloin niin oppilas itse kuin muut opetusprosessiin osallistuvat pysyvät tavoitteista sekä arvioinnista kartalla (Heikinaro-Johansson ym., 2007, 200).

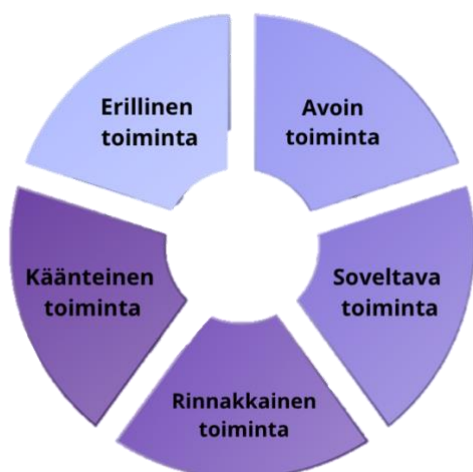
Opetuksen suunnittelussa oppilaiden yksilölliset tavoitteet sisällytetään ryhmän yhteiseen tavoitteeseen eri keinoja hyödyntäen. Suunnittelussa otetaan huomioon eri taitojen harjoittelun ominaispiirteet, turvallisuus sekä tarvittavien välineiden saatavuus toiminnan

toteuttamiseen. (Mälkiä & Rintala, 2002, 154.) Liikuntatunnin sisällön tulisi olla rakenteeltaan oppilaiden kehitystasoa ja kykyjä vastaava, kuitenkin kehityksen kannalta sopivasti haasteita tarjoavaa. Eriyttämisen suunnittelu tavoitteiden saavuttamisen kannalta vaatii liikunnanopettajalta asiantuntemusta harjoitteista ja niiden sisällöistä sekä kykyä analysoida suorittamista edellyttäviä liikkumistaitoja. (Heikinaro-Johansson ym., 2007, 201.) Eriyttämällä voidaan mahdollistaa ryhmän yhteinen suorittaminen liikuntatunnilla, vaikka oppilaille voi olla asetettuna erilaisia osatavoitteita oppitunnin ajaksi.

2.3 Soveltavan liikunnanopetuksen periaatteet

Kuten jo aiemmin mainittu, soveltavan liikunnan periaatteet määritellään tässä tutkimuksessa erilaisiksi keinoiksi eriyttää ja soveltaa opetusta. Soveltaminen voi sisältää muun muassa erilaisten apuvälineiden käyttöä, eriyttämistä tukevia pedagogisia muutoksia liikuntatunnin rakenteeseen, didaktisten keinojen monimuotoista käyttämistä sekä pelien ja leikkien muuntamista kaikille sopivaksi. (Heikinaro-Johansson ym., 2007, 191.) Soveltavassa liikunnanopetuksessa korostuu myös opetuksen yksilöllinen suunnittelu, jolloin opetus ottaa oppijan tarpeet huomioon suunnitteluvaiheesta aivan tavoitteiden saavuttamiseen asti. Suunnittelun onnistuminen ja turvallisen liikkumistilanteen takaaminen vaatii opettajalta yhteistyötä oppilaiden huoltajien sekä muiden tukiverkoston kanssa, jotta oppilaan mahdolliset rajoitukset osataan huomioida. (Mälkiä, 2002, 7.) Soveltamisen määrä on myös osana yksilöllisen suunnittelun vaiheita, sillä yksittäisen oppilaan kohdalla soveltamisen tarve voi vaihdella oppitunnin tavoitteiden mukaan vähäisestä soveltamisesta laajempaan soveltamiseen (Heikinaro-Johansson ym., 2007, 197).

Soveltamisen tarve vaikuttaa myös muun ryhmän liikuntatunnin rakenteeseen sekä tunnin osallistujiin. Oppitunnin tavoitteet huomioon ottaen, liikunnanopettajan tulisi suunnitella oppitunnin toiminta ja rakenne opetusryhmän mukaan. Eri toimintatapojen myötä pyritään mahdollistamaan jokaiselle yksilöllisesti sopivin keino osallistua yhteiseen toimintaan (Rintala ym., 2012, 224). Tätä havainnollistamaan on luotu Inklusiopiirakka-malli (Inclusion Spectrum), joka kuvaa eri tapoja toteuttaa yhteistä toimintaa. Inklusiopiirakka sisältää viisi osa-aluetta (kuva 1.): avoin toiminta, soveltava toiminta, rinnakkainen toiminta, käännteinen integraatio ja erillinen toiminta. (Rintala ym., 2012, 225.)

Kuva 1: Soveltavan liikunnan periaatteiden osa-alueet, mukaillen Rintalan ym. Inklusiopiirakkaa (2012).

Rintala ja kollegat (2012, 224–225) määrittelevät inklusiopiirakan osa-alueet seuraavasti: Avoimella toiminnalla tarkoitetaan kouluympäristössä liikuntahetkeä, joka on sisällöltään ja toimintaympäristöltään kaikkien saavutettavissa ilman toimintaan tehtäviä muutoksia. Soveltavassa toiminnassa liikuntahetki on tavoitteiltaan ja rakenteeltaan kaikille osallistujille yhtenäinen, mutta oppilaille voi olla erilaisia sovellettuja käytänteitä, joilla nämä tavoitteet saavutetaan. Seuraava taso soveltamisessa on rinnakkainen toiminta, jolloin liikuntahetken laji on yhtenäinen mutta opettaja tarjoaa vaihtoehtoja toiminnan suorittamiseen. Käänteinen integraatio eli käänteinen toiminta lähestyy toteutustapana tukea tarvitsevien oppilaiden näkökulmasta, jolloin esimerkiksi koko opetusryhmä toimii eriytetyn toiminnan mukaisesti. Vahvimpana eriyttämisen muotona on erillinen toiminta, jolloin tukea tarvitsevat oppilaat harjoittelevat kokonaan omassa vertaisryhmässään yksilöllisesti päätettyjen tavoitteiden mukaisesti. Näiden edellä mainittujen eriyttämisen ja soveltamisen keinojen avulla annetaan kaikille mahdollisuus osallistua yhteiseen toimintaan omien tavoitteidensa mukaan ja tämän vuoksi nämä määritellään kokonaisuutena tässä tutkimuksessa soveltavan liikunnan periaatteiksi.

2.4 Opettajien minäpystyvyys liikunnanopetuksessa

Opettajien minäpystyvyydellä (Teacher's Self-Efficacy) tarkoitetaan opettajan kokemusta omista kyvyistään edistää toimintaa haluttuun suuntaan ja saavuttaa toivottuja lopputuloksia (Bandura, 1997, 240). Liikunnanopetuksessa tämä käsite rinnastuu liikunnanopetukseen asetettujen tavoitteiden saavuttamiseen sekä opettajan uskomukseen omista kyvyistään suunnitella sekä toteuttaa liikunnanopetusta. Tämä perustuu myös opettajan luottamukseen omaan tieto- sekä taitopohjaansa, joiden avulla opettaja pyrkii vaikuttamaan oppilaiden motivaatioon sekä oppimiseen ja kohtaa mahdolliset haasteet, oppilaiden erinäiset tarpeet sekä rajoitukset (Bandura, 1997, 240).

Opettajan usko omiin kykyihinsä ja tilanteen hallintaan vaikuttavat sekä toiminnan aloittamiseen, että sen pitkäjänteisyyteen (Bandura, 1997, 241). Tämä näkyy myös Savolaisen ja kollegoiden (2022, 968) tutkimuksessa, jossa havaittiin opettajien minäpystyvyyden vaikuttavan heidän halukkuuteensa ottaa inklusiivinen opetus osaksi omaa käytännön työtään. Ihmiset yleensä pelkäävät ja välttelevät tilanteita, jotka he kokevat liian haastaviksi omiin selviytymiskykyihinsä nähden, mutta toimivat rohkeasti ja itsevarmasti, kun uskovat pystyvänsä hallitsemaan tilanteen (Bandura, 1997, 241, 242). Opettajan kokiessa esimerkiksi liikunnan opettamisessa jotain uutta tai haastavaa, voisi tämä heijastua taipumuksena vältellä opetukseen itselleen uusia tilanteiden tai asioiden sisällyttämistä sekä ratkaisujen tekemisen itselleen helpompien keinojen avulla. Odotukset omasta selviytymisestä vaikuttavat ponnistelujen määrään positiivisesti ja vahva usko omiin kykyihin johtaa aktiivisempaan toimintaan. Sinnikkyys vaikeuksissa taas vahvistaa itsevarmuutta, mutta ennenaikainen luovuttaminen ylläpitää heikentäviä uskomuksia omasta kyvykkyydestä. (Bandura, 1997, 241.)

3 Tutkimuskysymykset

Tutkimuksen päätavoitteena on tutkia luokanopettajien valmiuksia toteuttaa inklusiivista liikunnanopetusta soveltavan liikunnan periaatteiden (Rintala ym., 2012, 224–225) mukaisesti. Opettajien kokemat valmiudet soveltavan liikunnan opettamisen periaatteista määrittelee liikunnanopetuksessa käytettäviä eriyttämisen keinoja, joilla mahdollistetaan oppilaiden tavoitteiden saavutettavuus. Tutkimuksessa selvitetään myös, onko opettajien kokemalla minäpystyvyydellä liikunnanopetuksessa yhteyttä opettajien edellä mainittuihin valmiuksiin. Tutkimuskysymykset ovat:

1. Millaiset valmiudet luokanopettajilla on soveltavan liikunnan opettamiseen?
2. Miten luokanopettajien minäpystyvyys liikunnanopetuksessa on yhteydessä luokanopettajien kokemiin valmiuksiin opettaa soveltavaa liikuntaa?

Suomalaiseen luokanopettajakoulutuksen perusopintoihin ei sisälly tällä hetkellä sisältöjä tai kokonaisuuksia suoraan soveltavasta liikunnasta, vaan tämä vaatii liikunnan sivuaineopintojen opiskelua. Tämän takia tutkimuksessa halutaan selvittää, millaisia valmiuksia luokanopettajat tällä hetkellä kokevat soveltavan liikunnan opettamiseen.

Aiempien tutkimusten pohjalta hypoteesina toiseen tutkimuskysymykseen esitetään, että opettajien minäpystyvyydellä ja kokemilla valmiuksilla voisi olla positiivisesti korreloiva yhteys (Antala ym., 2022, 10). Opettajien minäpystyvyys vaikuttaa opettajan kykyyn selviytyä erilaisista haasteista ja ponnistella suorituksen eteen (Bandura, 1997, 240). Opettaja, joka kokee vahvaa luottamusta omiin kykyihinsä, voisi todennäköisemmin myös käyttää resurssejaan opetuksen suunnitteluun inklusiivisen näkökulman huomioon ottaen.

Liikunnanopetuksessa haasteita kohdatessaan voisi vahvan minäpystyvyyden omaava opettaja hyödyntää tällaisessa opetustilanteessa esimerkiksi juuri soveltavan liikunnan periaatteita ja näin mukauttaa opetustilannetta jokaisen oppilaan tarpeita vastaavaksi.

4 Menetelmät

Tutkimus toteutettiin kyselytutkimuksena, jossa aineisto kerättiin kyselylomakkeen välityksellä (Vehkalahti, 2014, 17). Tutkimusasetelma on kvantitatiivinen, sillä tutkimuksessa tulkitaan ja kuvataan tutkittuja ilmiöitä ja niiden välistä yhteyttä tilastojen ja numeroiden avulla (Tähtinen ym., 2020, 24).

Tutkimus toteutettiin kertaluontoisena mittauksena eli poikittaistutkimuksena. Poikittaistutkimus on rajattu tiettyyn ajanjaksoon, ja osallistujat osallistuvat vain yhteen kyselyyn (Hirsjärvi ym., 2009, 178). Tämä yksittäinen kysely muodostaa tutkimuksen aineiston.

4.1 Tutkimukseen osallistujat

Tutkimuksen perusjoukkona toimii suomalaisten peruskoulujen luokanopettajat. Tutkimuksen otos koostui 58 vastaajasta, mutta lopullinen otoskoko rajautui 56:een vastaukseen (N=56/58). Tutkimukseen osallistuneet ovat kertoneet käyneensä luokanopettajakoulutuksen suomalaisessa yliopistossa. 33 vastaajista oli taustalla liikunnan sivuaineen opintoja. Yhdeksällä osallistujalla oli luokanopettajakoulutuksen lisäksi muita liikuntaan liittyviä koulutuksia, kuten esimerkiksi valmentajan ammattitutkinto. Osallistujien taustatietoja ei hyödynnetty tutkimusaineiston käsittelyssä tarkemmin.

4.2 Tutkimuksen toteutus

Kyselylomakkeen tarkoituksenmukaisuus esiteltiin, sillä yksi lomakkeen osioista oli laadittu teorian pohjalta ilman, että se perustui aiempiin mittareihin (Tähtinen ym., 2020, 26). Lisäksi lomakkeen muotoa, järjestystä ja ymmärrettävyyttä, sekä kysymysten ja väitteiden homogeenisyyttä arvioitiin ennen aineiston keräämistä (Tähtinen ym., 2020, 29).

Tutkimusaineiston keräys toteutui anonymillä kyselylomakkeella, jonka tutkimukseen osallistuvat henkilöt täyttivät itsenäisesti. Tutkimuslomake luotiin Turun Yliopiston käyttämällä Webropol-järjestelmällä, joka mahdollisti tutkimuslomakkeeseen vastaamisen jotain tietoteknistä laitetta ja internet-yhteyttä hyödyntäen. Tällä menetelmällä pystyttiin tavoittamaan mahdollisimman suuri joukko luokanopettajia.

Tutkimuslomaketta välitettiin eteenpäin sähköpostin välityksellä suomalaisten peruskoulujen rehtoreille, jotka jakoivat tutkimuslomakkeen eteenpäin luokanopettajille. Lisäksi lomake jaettiin "Alakoulun aarreaitta – Ideoita ja oivalluksia opetuksen tueksi" ja "Nuorten opettajien foorumi" -Facebook ryhmiin. Kyselylomake oli avoinna vastaajille 7 viikkoa.

Tutkimuslomake välitettiin lähetekirjelmän yhteydessä, jossa kerrottiin tutkimuksen merkitys (Hirsjärvi ym., 2009, 204). Lisäksi lomakkeen yhteydessä välitettiin tietosuojaseloste (liite 1).

Kyselylomake (liite 2) koostui kolmesta osiosta. Osiot sisälsivät pääasiallisesti strukturoituja kysymyksiä ja väitteitä, ainoastaan lomakkeen ensimmäisessä osiossa annettiin tilaa avoimelle vastaukselle lisäkoulutusten suhteen. Ensimmäisessä osassa kysyttiin monivalintakysymyksien avulla osallistujan koulutustaustaa, mahdollisia liikunnan sivuaineopintoja sekä muita liikuntaan liittyviä opintokokonaisuuksia. Koulutustaustakohdassa vastausvaihtoehtoina olivat "Luokanopettaja" tai "Muu". Osioissa kaksi ja kolme vastausvaihtoehdot olivat annettu neliportaisella Likert-asteikolla: Täysin eri mieltä (1). Jokseenkin eri mieltä (2), Jokseenkin samaa mieltä (3), Täysin samaa mieltä (4). (liite 2) Likert-asteikkoon vastaaja vastasi sen mukaan, kuinka voimakkaasti hän koki olevansa samaa tai eri mieltä esitetyn väitteen kanssa (Hirsjärvi ym., 2009, 198).

Tutkimuslomakkeessa soveltavan liikunnan valmiuksia käsittelevä osio muodostettiin tutkijoiden toimesta perustuen Inklusiopiirakkaan. (Alanko ym. 2004; Black 1996; Svenson 2009). Väitteet laadittiin hyödyntäen piirakan eri soveltavan liikunnan periaatteiden osa-alueita. Jokaisesta osa-alueesta muodostettiin kyseisen osa-alueen sisältöä kuvaavat kolme väittämää (liite 2). Väittämät kuvasivat aina osa-alueen pääsisältöjä mahdollisimman kattavasti.

Minäpystyvyyttä koskevat väitteet pohjautuivat Schwarzerin ja Jerusalem (1995) kehittämään General Self-Efficacy Scale -mittariin (GSE), joka käännettiin tutkijoiden toimesta englannin kielestä suomenkieliseksi sekä muokattiin sanan "oppitunti" tai "opetus" tilalle sana "liikunnanopetus", jotta vastaajien olisi helpompi hahmottaa millaista opetustilannetta lomakkeessa käsitellään. Lomakkeesta luotiin rakenteellisesti helposti lähestyttävä ja selkokieline tutkimuksen onnistumisen tehostamiseksi. (Hirsjärvi ym., 2009, 198).

Aineiston keruun jälkeen saatu data siirrettiin SPSS-tilastojenkäsittelyjärjestelmään aineiston perustamiseksi ja sen käsittelyn ajaksi. Kaikkea tutkimukseen liittyvää aineistoa säilytettiin tietoturvallisesti Seafire-palvelimella.

4.3 Aineiston analyysi

Lomakkeella kerätty aineisto siirrettiin analysoitavaksi IBM SPSS 28-tilastojenkäsittelyohjelmaan. Aluksi aineistoa muokattiin sopivaan käsittelymuotoon (Vehkalahti, 2014, 199). Aineistosta päädyttiin jättämään huomiotta kahden osallistujan vastaukset, sillä he olivat vastanneet koulutustaustakseen vastausvaihtoehdon ”Muu”. Tutkimus keskittyy luokanopettajakoulutuksen suorittaneisiin henkilöihin, jolloin nämä vastaukset ovat tutkimuksen toteutuksen kannalta epärelevanttejä. Tämän jälkeen lopulliseksi vastaajamääräksi jäi 56. Tutkimuslomakkeessa kysytyjä vastaajien taustatietoja ei hyödynnetty tutkimuksessa otoksen ollessa tähän tarkoitukseen suppea.

Kerätystä aineistosta muodostettiin summamuuttujia. Soveltavan liikunnan osa-alueiden summamuuttujista muodostettiin kaikki soveltavan liikunnan valmiuksien osa-alueet käsittelevä summamuuttuja, sillä soveltavan liikunnan valmiuksia tarkastellaan tutkimuksessa ensisijaisesti kokonaisuutena. Tämän summamuuttujan luotettavuutta arvioitiin summamuuttujan sisäistä yhtenäisyyttä mittaavan Cronbachin alphan avulla (taulukko 1). Todettiin, että summamuuttujan reliabiliteetti oli yli raja-arvon ($\alpha \geq 0,70$) ja näin ollen tutkimusaineiston summamuuttuja voidaan todeta homogeeniseksi (Tähtinen ym., 2020, 85–86).

Soveltavan liikunnan valmiuksien summamuuttuja jaettiin kategorioihin keskiarvon mukaan, jolloin voidaan tarkastella opettajien kokemia valmiuksia soveltavan liikunnan opetukseen kokonaisuutena. Soveltavan liikunnan summamuuttujan arvot jakautuvat välille 15 ja 60, sillä kyselylomakkeessa pienin mahdollinen arvo koko soveltavan liikunnan osiosta on 15 ja maksimiarvo 60. Keskiarvot jaettiin kategorioihin: heikot valmiudet (ka. 15–29.9), hyvät valmiudet (ka. 30–44.9) ja vahvat valmiudet (ka. 45–60).

Soveltavan liikunnan valmiuksien eri osa-alueista muodostettiin lisäksi jokaisesta oma summamuuttujansa, joiden avulla tarkasteltiin opettajien valmiuksia eri osa-alueiden kohdalla. Jokaisen osa-alueen osio sisälsi kolme eri väittämää ja näistä muodostettiin summamuuttujat: 1) avoin toiminta, 2) soveltava toiminta, 3) rinnakkainen toiminta, 4)

käänteinen toiminta ja 5) erillinen toiminta (taulukko 1). Näiden summamuuttujien luotettavuutta tarkasteltiin ja lisäksi tutkittiin huipukkuutta sekä vinoutta, jotka kertovat summamuuttujien jakautumisen normaalijakaumaan nähden. Havaittiin, että muiden summamuuttujien huipukkuus ja vinous noudattivat normaalijakauman rajoja [-1–1], paitsi soveltavan toiminnan summamuuttuja poikkesi hieman toivotusta linjasta (taulukko 1).

Seuraavaksi selvitetiin jokaisen soveltavan liikunnan valmiuksien osa-alueen summamuuttujan keskiarvo, jota hyödynnettiin osa-alueiden tarkastelussa toisiinsa nähden. Soveltavan liikunnan valmiuksien osa-alueiden summamuuttujien keskiarvojen välillä muodostettiin parivertailu. Analyysin tavoitteena on selvittää osa-alueiden summamuuttujien keskiarvojen mahdollisia eroavaisuuksia toisiinsa nähden. Osa-alueiden summamuuttujien keskiarvoja vertailtiin, koska haluttiin selvittää, onko opettajien kokemissa valmiuksissa eroja eri osa-alueiden välillä ja selvittää onko erot tilastollisesti merkitseviä.

Taulukko 1. Perustiedot summamuuttujista

	VÄITTÄMIEN MÄÄRÄ	CRONBACHIN ALPHA	KESKIARVO	HUIPUKUUUS	VINOUS
MINÄPYSTYVYYDEN SUMMAMUUTTUJA	10	0,95	-	1,04**	-0,59
SOVELTAVAN LIIKUNNAN VALMIUKSIEN SUMMAMUUTTUJA	15	0,89	-	-0,08	-0,31
AVOIMEN TOIMINNAN SUMMAMUUTTUJA	3	0,78	10,41	0,06	-0,74
SOVELTAVAN TOIMINNAN SUMMAMUUTTUJA	3	0,84	9,23	1,42**	-0,74
RINNAKKAISEN TOIMINNAN SUMMAMUUTTUJA	3	0,81	9,29	-0,36	-0,27
KÄÄNTEISEN TOIMINNAN SUMMAMUUTTUJA	3	0,88	5,13	-0,15	0,81

	VÄITTÄMIEN MÄÄRÄ	CRONBACHIN ALPHA	KESKIARVO	HUIPUKKUUS	VINOUS
ERILLISEN TOIMINNAN SUMMAMUUTTUJA	3	0,87	9,07	0,80	-0,95

***Huipukkuus > 1, joten ei noudata normaalijakaumaa*

Minäpystyvyyden osiosta muodostettiin oma summamuuttujansa, sillä kyseisen osion kysymykset ovat luotu yhtenä mittarina tutkimaan minäpystyvyyden tasoa. Näidenkin summamuuttujien luotettavuutta tarkastettiin reliabiliteettianalyysillä (taulukko 1). Minäpystyvyyden summamuuttujan ja soveltavan liikunnan valmiuksien summamuuttujan normaalijakauma tarkistettiin analysoimalla summamuuttujien huipukkuutta (kurtosis) ja vinoutta (skewness). Molempien muuttujien osalta vinousarvot olivat välillä -1 ja 1, mutta huipukkuusarvo minäpystyvyyden summamuuttujan kohdalla on hyvin rajoilla ideaalin normaalijakauman arvojen mukaan. Tämän perusteella aineiston korrelaatioanalyysissä voitiin hyödyntää parametrissa Pearsonin korrelaatiokerrointa, mutta summamuuttujien korrelaatiota arvioitiin myös ei-parametrisellä Spearmanin korrelaatioanalyysillä luotettavuuden varmistamiseksi. (Tähtinen ym., 2020, 185–186; 190–191). Kummankin analyysimenetelmän tulokset todettiin samansuuntaisiksi sekä tilastollisesti merkittäviksi ($p < 0,01$).

Lopuksi suoritettiin erikseen Pearsonin korrelaatioanalyysi minäpystyvyyden summamuuttujan ja jokaisen soveltavan liikunnan osa-alueen summamuuttujan välillä. Tällä menetelmällä haluttiin vielä tutkia jokaisen osa-alueen erillistä korrelaatiota minäpystyvyyden kanssa ja selvittää eroavaisuuksia näiden välillä. Kaikkien muuttujien osalta tulokset olivat positiivisia sekä tilastollisesti merkittäviä ($p < 0,01$).

4.4 Tutkimusetiikka

Tutkimus noudattaa Tutkimuseettisen neuvottelukunnan (TENK) ohjetta Ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettiset periaatteet ja ihmistieteiden eettinen ennakoarviointi Suomessa (2019). Tutkimukseen osallistuvilla kerrottiin tutkimuksen tarkoitus ja toteuttamistapa ennen tutkimuksen aloitusta. Tutkittaville annettiin myös mahdollisuus

tutustua tutkimuksen tietosuojalomakkeeseen ennen tutkimukseen osallistumista.

Tietosuojalomake oli saatavilla tutkimuslomakkeen yhteydessä.

Tutkimus toteutettiin niin, ettei siitä aiheudu tutkittaville vahinkoa, riskiä, eikä merkittäviä haittoja (TENK, 2023). Osallistuminen perustui vapaaehtoisuuteen ja tutkittavilla oli oikeus vetäytyä tutkimuksesta tutkimusprosessin missä tahansa vaiheessa ilman erillistä syytä.

Tutkimukseen osallistuneiden yksityisyyttä kunnioitettiin anonyymiyteen perustuvalla Webropol- kyselyllä ja sen yhteydessä välitetyllä tietosuojaselosteella (liite 1). Tutkimuksessa ei käsitelty osallistujien henkilötietoja, ja kyselylomake oli rakennettu niin, että vastauksista ei voi tunnistaa yksittäistä henkilöä.

Tutkimukseen osallistuneet täyttivät kyselyn henkilökohtaiseen kokemukseen perustuen haluamansa ajankohtana, ilman ulkopuolelta kohdistuvaa painetta. Kyselyn saateteksti ja itse kyselylomake oli muotoiltu ymmärrettävään ja helposti lähestyttävään muotoon.

Tutkimusdataa säilytettiin ja käsiteltiin tietoturvallisesti, sekä sitä hyödynnettiin vain siihen osoitettuun tarkoitukseen. Tutkimusaineisto tuhoaan viimeistään 1.12.2029. Kerättyä dataa säilytetään siihen asti tietoturvallisesti Seafire -tallennuspalvelussa. Dataa voidaan mahdollisesti hyödyntää myös progradu-tutkielmassa.

5 Tulokset

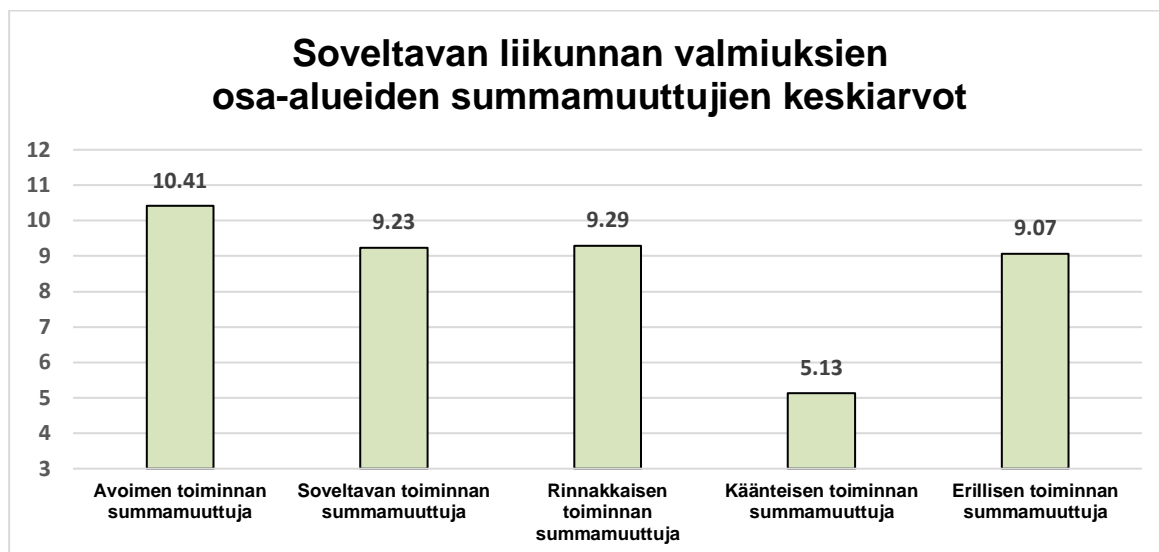
Tässä osiossa esitellään tutkimuksen tuloksia aineistonkäsittelyluvussa esiteltyjen menetelmien pohjalta. Tarkastelemme tuloksia tutkimusongelmittain kahdessa osassa. Ensimmäisessä osassa tarkastellaan millaiset valmiudet luokanopettajat kokevat soveltavan liikunnan opettamiseen. Toisessa osassa tutkitaan, miten minäpystyvyys on yhteydessä näihin koettuihin valmiuksiin.

5.1 Luokanopettajien valmiudet soveltavan liikunnan opettamiseen

Taulukko 2. Soveltavan liikunnan valmiuksien kategorisointi

SOVELTAVAN LIIKUNNAN VALMIUKSIEN KATEGORIAT	VASTAUKSIEN JAKAUTUMINEN N=56
heikot valmiudet 15–29,9	2
hyvä valmiudet 30–44,9	27
vahvat valmiudet 45–60	27

Taulukon 2 perusteella suurin osa luokanopettajista koki omaavansa joko hyvät tai vahvat valmiudet opettaa soveltavaa liikuntaa. Tutkimukseen osallistuneista opettajista 27 (48,2 %) arvioi valmiutensa hyväksi (pistemäärä 30–44,9), ja yhtä suuri osa (27 vastaajaa, 48,2 %) raportoi vahvat valmiudet (pistemäärä 45–60). Vain kaksi opettajaa (3,6 %) koki valmiutensa heikoiksi (pistemäärä 15–29,9). Tämä viittaa siihen, että valtaosa vastaajista kokee valmiutensa opettamaan soveltavaa liikuntaa hyväksi.

Kuvaaja 1. Soveltavan liikunnan osa-alueiden summamuuttujien keskiarvot

Tarkastellessa valmiuksien eri osa-alueista muodostettuja summamuuttujien keskiarvoja (kuvaaja 1) todettiin, että käänteisen toiminnan keskiarvo ($ka = 5,13$) oli huomattavasti alhaisempi kuin muiden osa-alueiden. Avoimen toiminnan keskiarvo ($10,41$) oli selvästi korkeampi ja tutkimuksen korkein saatu keskiarvo. Tämä viittaa siihen, että opettajat kokevat valmiuksiensa olevan vahvempia avoimen toiminnan toteutuksessa, kun taas käänteinen toiminta koetaan haastavammaksi. Suhteutettaessa soveltavan ($ka = 9,23$), rinnakkaisen ($ka = 9,29$) ja erillisen ($ka = 9,07$) toiminnan keskiarvot maksimi pistemäärään (12) pääteltiin, että opettajat arvioivat hallitsevansa nämä osa-alueet melko hyvin.

Taulukko 3. Soveltavan liikunnan osa-alueiden summamuuttujien parivertailu

X: n keskiarvo suhteessa Y: n keskiarvoon

	Y	AVOIN TOIMINTA	SOVELTAVA TOIMINTA	RINNAKKAINEN TOIMINTA	KÄÄNTEINEN TOIMINTA	ERILLINEN TOIMINTA
X						
AVOIN TOIMINTA		-	1,18*	1,13*	5,29*	1,34*
SOVELTAVA TOIMINTA		-1,18*	-	-0,05	4,11*	0,16
RINNAKKAINEN TOIMINTA		-1,13*	0,05	-	4,16*	0,21
KÄÄNTEINEN TOIMINTA		-5,29*	-4,11*	-4,16*	-	-3,95*
ERILLINEN TOIMINTA		-1,34*	-0,16	-0,21	3,95*	-

*. Tilastollisesti merkitsevä ($p < 0,01$)

Parivertailuanalyysin (taulukko 3) avulla arvioitiin valmiuksien eri osa-alueiden eroavaisuuksien tilastollista merkityksellisyyttä P-arvon avulla. Tulokset osoittivat, että yhteensä osa-alueiden väliltä löytyy 7 tilastollisesti merkitsevää eroa ($p < 0,01$).

Taulukosta 3 tulkittaessa erityisesti käänteisen toiminnan keskiarvo oli merkitsevästi alhaisempi suhteessa kaikkiin muihin soveltavan liikunnan osa-alueiden keskiarvoihin. Käänteinen toiminta erosi merkittävästi avoimesta toiminnasta ($-5,29^*$), soveltavasta toiminnasta ($-4,11^*$), rinnakkaisesta toiminnasta ($-4,16^*$) sekä erillisestä toiminnasta ($-3,95^*$). Tämä viittaa siihen, että käänteisen toiminnan toteuttaminen koetaan haastavammaksi tai siihen liittyvät valmiudet ovat muihin osa-alueisiin verrattuna heikommät.

Lisäksi tilastollista merkitsevyyttä löytyi myös tarkastellessa avointa toimintaa suhteessa muihin koettujen valmiuksien osa-alueisiin. Merkitseviä eroavaisuuksia löytyi avoimen ja soveltavan ($1,18^*$), avoimen ja rinnakkaisen ($1,13^*$), sekä avoimen ja erillisen toiminnan ($1,34^*$) välillä. Tämän perusteella voidaan tulkita, että opettajat arvioivat valmiuksiensa olevan vahvimmillaan toteuttaessaan avointa toimintaa suhteessa muihin soveltavan liikunnan periaatteiden osa-alueisiin.

Soveltava toiminta ei eronnut tilastollisesti merkitsevästi rinnakkaisesta toiminnasta ($-0,05$) eikä erillisestä toiminnasta ($0,16$), mikä viittaa siihen, että nämä osa-alueet saatetaan kokea samankaltaisina tai näiden toteutuksessa ei nähdä merkittäviä eroavaisuuksia. Taulukon 3 perusteella voidaan todeta, että opettajat kokevat valmiuksiensa olevan heikoimmillaan toteuttaessa käänteistä toimintaa ja vahvimmillaan avoimen toiminnan parissa. Tämä tukee myös tutkimuksen keskiarvoanalyysia, jonka tulokset olivat samansuuntaisia.

5.2 Luokanopettajien minäpystyvyyden yhteys koettuihin valmiuksiin opettaa soveltavaa liikuntaa

Pearsonin korrelaatioanalyysin tulokset osoittavat, että luokanopettajien minäpystyvyyden summamuuttujan ja soveltavan liikunnan koettujen valmiuksien summamuuttujan välillä on vahva positiivinen yhteys ($r=0,75$). Tämä viittaa siihen, että opettajat, jotka kokevat minäpystyvyytensä korkeaksi, arvioivat myös valmiutensa opettaa soveltavaa liikuntaa paremmiksi. Korrelaation tilastollinen merkitsevyys ($p < 0,01$) osoittaa, että yhteys ei ole sattumanvarainen, vaan johdonmukainen. Tulosta tukee myös suoritettu Spearmanin ei-

parametrinen korrelaatioanalyysi, joka vahvistaa yhteyden olevan sekä vahvasti positiivinen että tilastollisesti merkitsevä. Tämä viittaa siihen, että yhteys säilyy riippumatta analyysimenetelmästä.

Taulukko 4. Minäpystyvyyden ja soveltavan liikunnan eri osa-alueiden korrelaatiot

MINÄPYSTYVYYS		
AVOIN TOIMINTA	Pearson Correlation	0,48*
	Sig. (2-tailed)	<0,001
SOVELTAVA TOIMINTA	Pearson Correlation	0,68*
	Sig. (2-tailed)	<0,001
RINNAKKAINEN TOIMINTA	Pearson Correlation	0,60*
	Sig. (2-tailed)	<0,001
KÄÄNTEINEN TOIMINTA	Pearson Correlation	0,42*
	Sig. (2-tailed)	0,002
ERILLINEN TOIMINTA	Pearson Correlation	0,56*
	Sig. (2-tailed)	<0,001

*. Korrelaatio on tilastollisesti merkitsevä ($p < 0,01$)

Tulkittaessa soveltavan liikunnan valmiuksien eri osa-alueiden summamuuttujien korrelaatiota minäpystyvyyteen (taulukko 4), huomataan kaikkien eri osa-alueiden yhteyden olevan positiivinen. Erityisesti soveltavan toiminnan ja minäpystyvyyden välinen korrelaatio ($r=0,68$) esiintyi vahvimpana, mikä viittaa siihen, että opettajat, jotka kokevat vahvempaa minäpystyvyyttä, arvioivat myös valmiutensa soveltavan toiminnan mukaisen liikunnanopetuksen toteutuksessa vahvemmiiksi. Muut osa-alueet, kuten rinnakkainen toiminta ($r=0,60$), erillinen toiminta ($r=0,56$) ja avoin toiminta ($r=0,48$) osoittivat myös kohtalaista tai vahvaa yhteyttä minäpystyvyyteen. Tämä vahvistaa käsitystä siitä, että opettajien kokemus omasta pystyvyydestä heijastuu heidän valmiuksiinsa toteuttaa liikunnanopetusta hyödyntäen soveltavan liikunnan periaatteita. Heikoimmaksi, mutta tilastollisesti merkitseväksi yhteydeksi havaittiin käänteisen toiminnan ja minäpystyvyyden välinen korrelaatio ($r=0,42$).

6 Pohdinta

Tämän tutkimuksen tavoitteena oli kartoittaa luokanopettajien kokemia valmiuksia opettaa soveltavaa liikuntaa soveltavan liikunnan periaatteiden mukaisesti, sekä selvittää minäpystyvyyden yhteyttä näihin valmiuksiin. Aiemmat tutkimukset ovat osoittaneet, että oppilaan oikeus osallistua yhteiseen liikuntatoimintaan tasa-arvoisena ryhmän jäsenenä ei aina toteudu (Eriksson ym., 2018). Oppilaille, joilla on vamman, sairauden tai toimintakyvyn heikentymisen vuoksi haasteita osallistua koululiikuntaan sellaisenaan, tulisi tarjota kaikki mahdollinen tuki, jotta osallisuus yhteiseen toimintaan toteutuisi (LTS, 2024). Tämä vaatii opettajilta valmiuksia, eli tietoa, taitoa ja oikeanlaista asennetta lähteä toteuttamaan opetusta jokainen oppilas huomioon ottaen. Tämän tutkimuksen tulosten perusteella opettajien valmiudet soveltavan liikunnanopetukseen ovat hyvällä tasolla, joten onkin syytä pohtia mistä aiemmassa tutkimuksessa (Eriksson ym., 2018) esille tulleet haasteet opetuksen toteutumisessa voisivat johtua.

6.1 Tutkimuksen päätulokset

Soveltavan liikunnan valmiuksia käsittelevän osion tuloksiin vaikuttavia tekijöitä voivat olla luokanopettajien taustatekijät, esimerkiksi kokemuksen määrä sekä ennakkotiedot soveltavan liikunnan periaatteista. Tämä voi viitata siihen, että opettajankoulutus tai työkokemus on tukenut heidän osaamistaan tällä alueella. Tietopohja voi vaikuttaa yksilön kykyyn hallita soveltavan liikunnan periaatteet. Tässä tutkimuksessa ei tutkittu luokanopettajien asenteita koskien soveltavan liikunnan opetusta, mutta niitä tarkasteltiin osana opettajien valmiuksia. Asenteiden merkitys toimintaan on kokonaisuutena hyvin laaja, sillä asenteiden taustalla saattaa olla paljon yksittäisiä tekijöitä. Jo pelkästään asenteiden tutkiminen voisi olla jatkotutkimuksena hyvin tärkeää, sillä nämä ovat mukana määrittelemässä yksilön suoriutumista jostakin toiminnasta.

Keskiarvovertailussa avoimen toiminnan keskiarvo erottui muista selkeästi vahvempana. Avoin toiminta on sisällöltään perinteisin tapa toteuttaa opetusta yleisopetuksen liikunnantunneilla. Tämä toteutustapa voi siis olla luokanopettajille tutuin ja tällöin myös valmiudet sen toteutukseen koetaan suurimpina. Käänteinen toiminta kuvataan vammaisurheilun lajien soveltamisena koko ryhmälle, jolloin opettajalla tästä suoriutuakseen tulisi olla taustatietoa vammaisurheilusta sekä lajien toteutuksesta. Tiedonpuute voi olla

tekijä, joka vaikuttaa käänteisen toiminnan koettuihin valmiuksiin heikentävästi. Tämän vuoksi käänteinen toiminta voidaan kokea haastavampana verrattuna muihin osa-alueisiin.

Nykypäivänä esille nousevat yhä enemmän sekä opettajien henkilökohtaiset että koulujen rakenteelliset ja materiaaliset resurssit. Vaikka opettajat kokevat valmiutensa pääsääntöisesti hyviksi soveltavan liikunnan opetukseen, opetuksen käytännön toteutuksessa ilmenee puutteita (Eriksson ym., 2018). Opetuksen toteutus vaatii yksilöllistä suunnittelua oppilaiden tarpeiden mukaan sekä mahdollisesti yhteistyötä oppilaan huoltajien tai muiden tukiverkostojen kanssa (Mälkiä, 2002, 7). Suunnitteluprosessi vaatii opettajalta henkilökohtaisia resursseja sekä toteutus vaatii koululta esimerkiksi asianmukaisia tiloja ja välineitä, jotta opetuksessa kyetään huomioimaan oppilaiden yksilölliset tarpeet ja tavoitteet. Tämä näkökulma on tärkeä ottaa huomioon, kun pohditaan soveltavan liikunnan toteutumista alakoulu kontekstissa. Lisätutkimuksilla voitaisiin selvittää, onko näillä tekijöillä yhteyttä opetuksen käytännön toteutumiseen ja miten näitä tekijöitä edistämällä voitaisiin opettajien valmiuksien tukemisen rinnalla mahdollistaa liikunnanopetuksen toteutuminen soveltavan liikunnan periaatteiden mukaisesti.

Tarkastellessa minäpystyvyyden yhteyttä koettuihin valmiuksiin, tuloksissa löytyy yhdenmukaisuutta aiempien tutkimusten kanssa. Antalan ja kumppaneiden mukaan opettajien minäpystyvyydellä on yhteys opettajien kokemiin valmiuksiin inkluusiiviseen opetukseen liikuntatunneilla (2022, 10). Minäpystyvyyden on todettu myös vaikuttavat opettajien halukkuuteen toteuttaa liikunnanopetusta inkluusiivisesti (Savolainen ym., 2022, 968). Tämän tutkimuksen tulosten perusteella voidaan päätellä, että minäpystyvyydellä on merkittävä positiivinen yhteys opettajien kokemukseen omista valmiuksistaan opettaa liikuntaa soveltavan liikunnan periaatteiden mukaisesti. Soveltavan liikunnan eri osa-alueita ja minäpystyvyyttä vertailtaessa huomattiin eroja osa-alueiden välillä. Käänteisen toiminnan ja minäpystyvyyden yhteys esiintyi heikoimpana. Tämä voi viitata siihen, että vaikka minäpystyvyys tukee myös käänteisen toiminnan valmiuksia, näiden yhteys ei ole yhtä vahva kuin muiden osa-alueiden kohdalla. Vaikka opettaja kokisi itsensä pystyväksi liikunnanopetuksessa, voi valmiudet hyödyntää käänteistä toimintaa olla heikommalla esimerkiksi resurssien, tiedon tai kokemuksen vähäisyyden vuoksi.

Kokonaisuudessaan tulokset viittaavat siihen, että opettajien minäpystyvyyden vahvistaminen voi edistää heidän valmiuksiaan soveltavan liikunnan opetuksessa. Tulosten perusteella

voidaan päätellä minäpystyvyyden merkityksen olevan suuri opettajien ammatillisessa kehittämisessä ja miten minäpystyvyyttä tukevat toimenpiteet voivat edistää opettajien valmiuksia eriyttää ja soveltaa liikunnan opetusta erilaisten oppijoiden mukaan. Tulokset osoittavat, että vaikka opettajien yleinen kokemus valmiuksistaan on hyvä, on tiettyjä osa-alueita, kuten käännteinen toiminta, joissa mahdolliselle lisäkoulutukselle ja -tiedolle on tarvetta. Yleinen tietoisuus vammaisurheilusta ja sen sisällöistä voisi olla yhteydessä tähän tiedonpuutteeseen, sillä vammaisurheiluun kuuluvat lajisäällöt eivät ole niin paljon julkisesti esillä verrattaen perinteisillä säännöillä toteutettaviin lajeihin. Tällöin voi olla, että opettajat eivät myöskään edes ole välttämättä tietoisia käännteisen toiminnan keinojen hyödyntämismahdollisuuksista.

Tässä kontekstissa tulee ottaa myös huomioon tutkimuksen vastaajiin liittyvät yksityiskohdat. Tutkimuksen perusteella ei voida päätellä, edustavatko tutkimukseen vastanneet luokanopettajat sellaista osaa opettajista, joilla on enemmän kokemusta tutkimuksen käsittelemästä aiheesta. Tätä pohdintaa tukee myös aiempi tutkimus, jonka mukaan ihmiset usein välttelevät tilanteita, joita he eivät koe hallitsevansa hyvin (Bandura, 1997, 241–242). Jos näin on, luokanopettajien tarvitsema lisäkoulutuksen ja tuen tarpeen määrä voi olla paljon laajempi kuin mitä tutkimuksen tulokset antavat ymmärtää.

Inklusion merkitys opetuksessa on nykypäivänä hyvin korostettua. Kuitenkin Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa (2014) inklusio mainitaan terminä vain kerran. Koko opetussuunnitelman tulisi kuitenkin toimia ohjenuorana kaikelle koulussa tapahtuvalle pedagogiselle toiminnalle, jossa inklusio on keskeisessä roolissa. Soveltavan liikunnanopetuksen tarkoituksena on luoda liikunnanopetukseen inklusiivisen opetuksen tavoitteita toteuttava oppimisympäristö (Takala ym., 2020, osa 1.) Inklusion ollessa vahvasti esillä, herää kysymys, miksi opetussuunnitelmaan ei ole kirjattu selkeämpää linjaa ja ohjeistuksia tämän toteutukseen. Soveltavan liikunnan toteuttaminen ja liikuntatuntien eriyttäminen ilman selkeitä tavoitteita voi hankaloittaa inklusiivisen opetuksen toteuttamista, erityisesti jos opettaja kokee valmiutensa alun perin heikoiksi. Yhteinen linjaus inklusion toteutumisperiaatteista oppiaineesta riippumatta takaisi myös oppilaiden oikeuden yhdenvertaiseen opetukseen.

6.2 Tutkimuksen luotettavuus

Tutkimuksen luotettavuuden arviointi koostuu monesta eri osasta. Tutkimusmenetelmä valittiin tarkoin ja se toteutettiin huolellisesti, mutta sen luotettavuuteen vaikuttaa useat eri tekijät. Tutkimuslomaketta jaettiin alakoulujen lisäksi esimerkiksi aihealueen Facebook-ryhmiin, jolloin ei voida valmistaa täysin ovatko kaikki vastaajat luokanopettajataustaisia. Tutkimuksen toteutus Webropol-kyselynä myös mahdollisti tutkimuslomakkeen jakamisen ympäri Suomen, mutta tutkimukseen vastaamista ei tässä tapauksessa kyetä valvomaan mitenkään.

Kyselylomakkeesta rakennettiin selkeä ja helposti lähestyttävä. Kyselylomakkeen rakentamiseen saatiin näkemystä ulkopuoliselta soveltavan liikunnan toiminnan parissa työskentelevältä henkilöltä. Minäpystyvyyttä mittaava osio koostettiin Schwarzerin ja Jerusalemin (1995) kehittämän General Self-Efficacy Scale -mittarin (GSE) pohjalta. Mittari suomennettiin, jotta se olisi saavutettavissa kaikkien vastaajien kohdalla. Mittariston suomennoksessa todettiin, että kaikki väittämät eivät olleet suoraan käännettävissä. Näihin väittämiin haettiin kuitenkin mahdollisimman vastaava suomenkielinen vastine. Lisäksi tutkimuksen osallistujien ajattelua haluttiin helpottaa lisäämällä ”liikunnanopetus”-sana väittämiin. Näin haluttiin varmistaa, että tutkimukseen osallistuva luokanopettaja pohtii vastatessaan vain minäpystyvyyttään liikunnanopetuksen parissa. Koko lomake esitettiin kohderyhmän jäsenenä.

Tutkimukseen saatiin osallistujia seitsemän viikon aikana 58 kappaletta. Näistä 56 hyväksyttiin tutkimukseen mukaan. Tutkimuksen otos oli kooltaan pieni, jolloin tutkimustuloksia ei voida pitää koko osajoukkoa yleistävänä tietona.

Reliabiliteetti-käsitteellä tarkoitetaan tutkimusmenetelmän toistettavuutta, eli kykyä antaa ei sattumanvaraisia tuloksia samalla vahvistaen tulosten pysyvyyttä (Tähtinen ym., 2020, 85–86). Tutkimuksen osalta summamuuttujien reliabiliteetti tarkistettiin ja todettiin olevan hyvällä tasolla.

Tutkimuksen tuloksiin saattaa vaikuttaa, että soveltava liikunta terminä ei ole kaikille täysin tuttu, jolloin tämä johtaa erilaisiin tulkintoihin sen merkityksestä. On mahdollista, että osa opettajista on mieltänyt soveltavan liikunnan ainoastaan vammaisurheiluun liittyväksi, vaikka se käsitteenä kattaa erilaisten oppilaiden yksilölliset tarpeet, mukaan lukien tarkkaavaisuuden

ja toiminnanohjauksen tukemisen. (Mälkiä & Rintala, 2002, 153; Opetushallitus 2025.) Tällä voi olla vaikutusta kyselyn vastaamiseen sekä annettuihin vastauksiin. Ne opettajat, jotka eivät koe termin koskettavan heitä, ovat saattaneet jättää vastaamatta tutkimuksen kyselylomakkeeseen. Tätä pohdintaa tukee myös vastaajajoukon taustatiedot, joissa yli puolella oli taustallaan liikunnan sivuaineopintoja. Tällöin tutkimuksen tuloksissa korostuvat vain niiden opettajien kokemukset, joilla on laajempi ymmärrys ja kokemus aiheesta. Tämä voi vaikuttaa tutkimuksen yleistettävyyteen, sillä otos ei anna täysin luotettavaa kuvaa luokanopettajien yleisjoukosta. Tällöin tulokset voivat antaa todellisuutta positiivisemmän kuvan opettajien valmiuksista soveltavan liikunnan opetukseen.

6.3 Tulosten merkitys ja jatkotutkimusehdotukset

Inklusiosta puhutaan opettajille jo opettajankoulutuksen aikana monessa eri yhteydessä. Tällä hetkellä suomalaisessa luokanopettajakoulutuksessa ei kuitenkaan ole erillistä kurssia soveltavasta liikunnasta, vaan siihen liittyvät sisällöt käsitellään laajemmin vasta liikunnan sivuaineen perusopinnoissa. Kuten Malinen ja kollegat (2012, 13–14) tutkimuksessaan toteavat, opettajankoulutuksen tulisi pysyä kehityksessä mukana ja kiinnittää huomiota inklusiivisen näkökulman korostamiseen jo luokanopettajien koulutusvaiheessa. Liikunnanopetuksen kohdalla tätä voitaisiin edistää käsittelemällä soveltavaa liikuntaa jo koulutuksen monialaisissa opinnoissa, mikä tarjoaisi opettajille pohjan jatkaa kehittymistä sen parissa työuran aikana (Malinen ym., 2012, 10). Liikunnanopetuksessa harvemmin on käytössä erityisopettajan tukea, joten jo opettajankoulutuksesta kaikkien tulevien opettajien tulisi saada tarvittavat tiedot ja taidot liikunnanopetuksen soveltamiseen ja eriyttämiseen oppilaan tuen tarpeesta riippumatta. Jatkotutkimuksilla voitaisiin selvittää, olisiko soveltavan liikunnan kurssin sisällyttämisestä luokanopettajien opintoihin hyötyä liikunnan inklusiiviseen opetuksen toteutumiseen tulevaisuudessa.

Tutkimuksen tuloksista saadaan tärkeää tietoa luokanopettajien kokemiin valmiuksiin ja minäpystyvyyteen liittyen soveltavan liikunnan näkökulmasta. Tätä tietoa voidaan hyödyntää luokanopettajakoulutuksen kehittämisen tai jatko- ja lisäkoulutus vaihtoehtojen suunnittelussa sekä tarjonnassa. Tutkimusta olisi mahdollista jatkaa pro gradu- tutkielmaan, sillä aihe on ajankohtainen ja merkityksellinen. Tutkimusta voisi laajentaa esimerkiksi tutkimalla luokanopettajien taustojen vaikutuksia koettuihin valmiuksiin. Myös oppilaiden näkökulman

tuominen esiin on ollut aiheen tutkimuksissa vielä vähäisellä tarkastelulla, jolloin jatkotutkimuksena voitaisiin selvittää, miten inklusiivinen liikunnanopetus toteutuu käytännössä peruskouluissa.

Lähteet

- Bandura, A. (1997). *Self-efficacy: The exercise of control*. W.H. Freeman and Company.
- Eriksson, S., Armila, P., & Rannikko, A. (2018). *Vammaiset nuoret ja liikunta*. LIKES-tutkimuskeskus.
- Heikinaro-Johansson, P., Huovinen, T., Laakso, L., Lintunen, T., Sääkslahti, A., Nupponen, H., Telama, R., Hirvensalo, M., Häyrynen, T., Rasinaho, M., Varstala, V., Klemola, U., Liukkonen, J., Jaakkola, T., Soini, M., Rovio, E., Rintala, P., Eloranta, V., Kalaja, T., ... Laine, A. (2007). *Näkökulmia liikuntapedagogiikkaan* (2. uud. p.). WSOY Oppimateriaalit.
- Hirsjärvi, S., Remes, P., Sajavaara, P., & Sinivuori, E. (2009). *Tutki ja kirjoita* (15. uud. p.). Helsinki: Tammi. 77–78, 140, 178.
- Kohonen, I., Kuula-Luumi, A., & Spoof, S. (2019). *Ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettiset periaatteet ja ihmistieteiden eettinen ennakoarviointi Suomessa*. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan julkaisuja 3/2019. Luettu 13.1.2025. https://tenk.fi/sites/default/files/2021-01/Ihmistieteiden_eettisen_ennakoarvioinnin_ohje_2020.pdf
- Liikuntatieteellinen seura ry. *Mitä on soveltava liikunta?* Luettu 12.12.2024. <https://www.lts.fi/tutkittua-sovellettua/soveltava-liikunta/mita-on-soveltava-liikunta.html>
- Malinen, O-P., Väisänen, P. & Savolainen, H. (2012): *Teacher education in Finland: a review of a national effort for preparing teachers for the future*. Curriculum Journal. <http://dx.doi.org/10.1080/09585176.2012.731011>.
- Mihajlovic, C., & Meier, S. (2022). *Including students with special educational needs in physical education: An analysis of the current Finnish national core curriculum*. Curriculum Journal, 33(2), 279–296.

Mälkiä, E., Rintala, P. (2002). *Uusi erityisliikunta: Liikunnan sovellukset erityisryhmille*. Liikuntatieteellinen seura.

Opetushallitus. (2014). *Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet*.

Perusopetuslaki 21.8.1998/628. (1998, päivit. 2025).

https://www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/saaduskokoelma/1998/628#OT0_OT1

Rintala, P., Huovinen, T., & Niemelä, S. (2012). *Soveltava liikunta*. Liikuntatieteellinen seura.

Savolainen, H., Malinen, O-P., & Schwab, S. (2022). *Teacher efficacy predicts teachers' attitudes towards inclusion : a longitudinal cross-lagged analysis*. International Journal of Inclusive Education, 26(9), 958-972.

<https://doi.org/10.1080/13603116.2020.1752826>

Schwarzer, R., & Jerusalem, M. (1995). Generalized self-efficacy scale. In J. Weinman, S. Wright, & M. Johnston (Eds.), *Measures in health psychology: A user's portfolio. Causal and control beliefs*, 35–37. NFER-NELSON.

Takala, M., Äikäs, A., Lakkala, S. (2020). *Mahdoton inklusio? Tunnista haasteet ja mahdollisuudet*. PS-kustannus.

The United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (UNESCO). Luettu 2024.

Tähtinen, J., Laakkonen, E., & Broberg, M. (2020). *Tilastollisen aineiston käsittelyn ja tulkinnan perusteita* (2. uud. p.)

Vehkalahti, K. (2019). *Kyselytutkimuksen mittarit ja menetelmät*.

Yhdistyneet Kansakunnat. (2016). Yleissopimus vammaisten henkilöiden oikeuksista. Luettu 2024. https://www.ykliitto.fi/sites/ykliitto.fi/files/vammaisten_oikeudet_2016_net.pdf

Liitteet

Liite 1. Tietosuojalomake

Tietosuojailmoitus

Rekisterin nimi	Soveltava liikunnanopetus – opettajien valmiudet ja minäpystyvyys
Rekisterinpitäjät	Emilia Ylinen, keylin@utu.fi Turun yliopisto, Kasvatustieteiden tiedekunta, Opettajankoulutuslaitos Nea Takala, nstaka@utu.fi Turun yliopisto, Kasvatustieteiden tiedekunta, Opettajankoulutuslaitos
Vastuuhenkilöiden yhteystiedot	Emilia Ylinen, keylin@utu.fi Nea Takala, nstaka@utu.fi
Henkilötietojen käsittelyn tarkoitukset ja käsittelyn oikeusperuste	Kyse on aineistonkeruusta kandidaatintutkielmaa varten. Tutkimuksessa kerätään kyselylomakkeen avulla tietoa opettajien valmiuksista opettaa soveltavasta liikunnan periaatteiden mukaisesti ja minäpystyvyyden yhteyttä näihin valmiuksiin. Henkilötietojen EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan mukaisena käsittelyperusteena on ☒ käsittely on tarpeen tieteellistä tutkimusta varten (yleinen etu 6 art. 1 a- kohta) ☐ rekisteröity on antanut suostumuksensa henkilötietojen käsittelyyn (suostumus 6 art. 1 e-kohta) ☐ muu mikä _____
Käsitteltävät henkilötietoryhmät	Rekisteriin talletetaan rekisteröidystä seuraavat tiedot: tutkinto-ohjelma, suoritettut liikunnan sivuaineopinnot ja muut mahdolliset liikuntaan liittyvät opinnot. Tutkimuksessa kysytään suoritettuja liikunnan sivuaineopintoja ja muita liikuntaan liittyviä opintoja, koska ne antavat tutkijoille lisätietoa mahdollisista taustatekijöistä soveltavaan liikunnanopetukseen liittyen.
Henkilötietojen vastaanottajat ja vastaanottajaryhmät.	Oikeudet aineistoon tulee olemaan tutkimuksen tekijöillä sekä kandidatintutkielman ohjaajilla.
Tiedot tietojen siirrosta kolmansiin maihin	Henkilötietoja ei luovuteta EU:n tai Euroopan talousalueen ulkopuolelle.

Tietosuojailmoitus

Henkilötietojen säilyttämisaika tai sen määrittämisen kriteerit	<p>Kyselylomakkeen vastaukset säilytetään Webropol-kyselyjärjestelmässä tutkimuksen ajan. Käsitellyt datatiedostot säilytetään tietoturvallisesti Seafilessä, Turun yliopiston tietojärjestelmässä. Tiedostoihin ei jää tunnistettavia henkilötietoja.</p> <p>Tutkimukseen osallistuja hyväksyy, että hänen vastauksiaan hyödynnetään kandidaatin tutkielman lisäksi mahdollisesti myös pro gradu- tutkielmassa. Tutkimustietoja säilytetään enintään 1.12.2029 asti, jonka jälkeen kaikki tutkimukseen liitettävä aineisto hävitetään tietoturvallisesti.</p>
Rekisteröidyn oikeudet	<p>Rekisteröidyillä on oikeus pyytää pääsy häntä itseään koskeviin henkilötietoihin sekä oikeus pyytää tietojensa oikaisemista tai poistamista taikka käsittelyn rajoittamista tai vastustaa niiden käsittelyä. Oikeutta henkilötietojen poistamiseen ei sovelleta tieteellisessä tutkimustarkoituksessa silloin, kun poisto-oikeus todennäköisesti estää käsittelyn tai vaikeuttaa sitä suuresti.</p> <p>Poisto-oikeuden toteuttamista arvioidaan tapauskohtaisesti.</p> <p>Rekisteröidyillä on oikeus tehdä valitus valvontaviranomaiselle.</p>
Tiedot siitä, mistä henkilötiedot ovat saatu	<p>Tutkimuslupa haetaan alueen sivistyspalveluiden vastaavalta. Kyselylomake lähetetään alueiden alakoulujen rehtoreille hyväksyttäväksi. Mikäli koulu on halukas osallistumaan tutkimukseen, rehtori tai tutkimuksen vastuhenkilöt jakavat kyselylomakkeen eteenpäin luokanopettajille sovitusti.</p> <p>Muut tiedot saadaan vastaajilta itseltään.</p>
Tiedot automaattisen päätöksenteon ml. profiloinnin olemassaolosta	<p>Tietoja ei käytetä automaattiseen päätöksentekoon tai profiloinnin tekemiseen.</p>

Liite 2. Kyselylomake

TURUN YLIOPISTO

Luokanopettajien valmiudet toteuttaa soveltavaa liikuntaa ja minäpystyvyyden yhteys näihin valmiuksiin.

Olemme luokanopettajaopiskelijoita Turun yliopistosta ja kirjoitamme kandidaatin tutkielmaamme.

Tämän tutkimuksen tarkoituksena on tutkia luokanopettajien valmiuksia hyödyntää soveltavan liikunnan periaatteita liikunnanopetuksessa, sekä onko opettajien minäpystyvyydellä yhteyttä näihin valmiuksiin.

Kyselylomakkeessa on kolme osiota. Ensimmäisessä osiossa käsitellään vastaajan taustatietoja, toisessa osiossa soveltavan liikunnan opetuksen valmiuksia ja kolmannessa minäpystyvyyttä.

Kyselyyn vastataan anonyymisti ja kyselyn vastauksia käsitellään tietoturvallisesti. Tietosuojalomake on lähetetty kyselyn yhteydessä. Halutessasi pääset tarkastelemaan lomaketta alla olevasta linkistä:

<https://seafile.utu.fi/f/ad373b80cb3f4caabb46/>

Kiitos paljon jo etukäteen vastauksestasi, se on meille hyvin arvokasta!

- Nea Takala & Emilia Ylinen

1. Koulutustausta

Luokanopettaja

Muu

2. Oletko suorittanut liikunnan sivuaineopintoja?

- Kyllä
 En

3. Oletko suorittanut muita liikunnan opintoja (esim. liikunnanohjaajan- tai valmentajan koulutus ym.)

- Kyllä
 En

Tämän osion kysymykset perustuvat Inklusiopiirakkaan (Alanko ym. 2004; Black 1996; Svenson 2009). Kysymykset on laadittu hyödyntäen piirakan eri osa-alueita.

4. Avoin toiminta = Oppitunnin liikuntatehtävät sopivat sellaisenaan jokaiselle oppilaalle.

	Täysin eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä
Osaan suunnitella liikunnan oppitunnin, jossa tavoitteet ovat kaikille oppilaille yhtenäiset.	☐	☐	☐	☐
Osaan toteuttaa liikunnan oppitunnin siten, että kaikki oppilaat voivat osallistua samaan toimintaan.	☐	☐	☐	☐
Osaan suunnitella liikunnan oppitunnille sisällön, joka on kaikille oppilaille yhtenäinen.	☐	☐	☐	☐

5. Soveltava toiminta = Oppitunnin yhteistä toimintaa sovelletaan vastaamaan yksilön tarpeita.

	Täysin eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä
Osaan määritellä liikuntatunnin tavoitteet siten, että ne ovat kaikkien oppilaiden yksilöllisesti saavutettavissa.	☐	☐	☐	☐
Osaan hyödyntää erilaisia liikuntavälineitä (esim. helisevä pallo, kevyemmät välineet) yhteisen toiminnan mahdollistamiseksi.	☐	☐	☐	☐
Pystyn soveltamaan liikuntatehtäviä oppilaiden yksilöllisiä tarpeita vastaavaksi.	☐	☐	☐	☐

6. Rinnakkainen toiminta = oppilaat saavat valita eri tasoista tehtävistä itselleen sopivan vaihtoehdon.

	Täysin eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä
Osaan järjestää liikuntatehtäviä, joissa oppilaat voivat harjoitella omalla tasollaan samassa tilassa.	☐	☐	☐	☐
Osaan ohjata oppilaita valitsemaan heille sopivia liikuntatehtäviä.	☐	☐	☐	☐
Pystyn arvioimaan oppilaita tasapuolisesti rinnakkaisen toiminnan aikana.	☐	☐	☐	☐

7. Käänteinen integraatio = Vammaisurheilun lajeja opetetaan koko ryhmälle.

	Täysin eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä
Osaan soveltaa vammaisurheilun lajeja kaikille oppilaille.	☐	☐	☐	☐
Hallitsen vammaisurheilun lajeihin liittyvät säännöt.	☐	☐	☐	☐

	Täysin eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä
Hallitsen vammaisurheilun välineiden mukauttamisen.	☐	☐	☐	☐

8. Erillinen toiminta = Tukea tarvitsevat oppilaat toimivat erillisessä ryhmässä.

	Täysin eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä
Osaan soveltaa liikuntasisältöjä eri ryhmien tasoa vastaavaksi.	☐	☐	☐	☐
Osaan ohjata oppilasta omantasaisen ryhmän valinnassa.	☐	☐	☐	☐
Pystyn ohjaamaan liikuntatunnin erillisryhmien tavoitteet huomioiden.	☐	☐	☐	☐

Tämän osion kysymykset pohjautuvat Schwarzerin ja Jerusalem (1995) kehittämään General Self-Efficacy Scale -mittariin (GSE).

9. Minäpystyvyys liikunnanopetuksessa

	Täysin eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä
Kykenen aina ratkaisemaan haastavat tilanteet liikunnanopetuksessa, jos yritän tarpeeksi.	☐	☐	☐	☐
Jos oppilas ei noudata ohjeita, löydän keinot saavuttaa yhteiset tavoitteet liikunnanopetuksessa.	☐	☐	☐	☐
Minun on helppo pysyä tavoitteessani liikuntaa opettaessani.	☐	☐	☐	☐
Olen varma, että pystyn käsittelemään tehokkaasti odottamattomia tilanteita liikunnanopetuksessa.	☐	☐	☐	☐

	Täysin eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä
Kekseliäisyyteni ansiosta tiedän, miten selviytyä odottamattomista tilanteista liikunnanopetuksessa.	☐	☐	☐	☐
Osaan ratkaista suurimman osan liikunnanopetuksessa kohdatuista haasteista, jos näen niiden eteen tarpeeksi vaivaa.	☐	☐	☐	☐
Pystyn pysymään rauhallisena kohdatessani vaikeuksia, koska voin luottaa taitoihini pärjätä eri tilanteissa liikunnanopetuksessa.	☐	☐	☐	☐
Kohdatessani haasteen liikunnanopetuksessa, keksin siihen useita vaihtoehtoisia ratkaisuja.	☐	☐	☐	☐
Kohdatessani haasteen liikunnanopetuksessa, osaan valita siihen sopivan ratkaisun.	☐	☐	☐	☐
Pystyn lähtökohtaisesti selviytymään kaikesta, mitä liikunnanopetuksessa tulee vastaan.	☐	☐	☐	☐